

ÜLKEMİZ TARIM SEKTÖRÜNDE KARŞILAŞILAN BAZI İŞ GÜVENLİĞİ SORUNLARI

Some Occupational Safety Problems in Our Country's Agricultural Sector

Prof. Dr. Birol TAŞ

Orcid: 0000-0003-4975-0278 ♦ Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri ♦
melik@uludag.edu.tr

ARTICLE INFO

Submit : 08.09.2021

Accept : 27.10.2021

Published : 30.12.2021

iThenticate Report: %16 ✓ (Max. 20%)

Area Editor: Öğr. Gör. Gülekin ERDAL

Technical Editor: Öğr. Gör. Şükrü KAYA

EOI:

http://eoi.citefactor.org/10.11243/ijhar.06.04.027

Reference:

Taş, Birol . (2021). Ülkemiz Tarım Sektöründe Karşılaşılan Bazı İş Güvenliği Sorunları. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(4): 481-489

Anahtar Kelimeler: Tarım, Tarımsal üretim, İş Güvenliği, Tarım İşçileri

Keywords: Agriculture, Agricultural Production, Occupational Safety, Agricultural Workers

Özet

Derleme ♦ Compilation

TUİK'in 2020 yılı değerlerine göre tarımda istihdam edilen kişi sayısı ortalaması 3.327.000 kişi olup tarımın genel istihdam içindeki payı ortalama %13,786'dır. Ancak bu sektörde kayıt dışı çalışma oranı diğer sektörler göre daha yüksek olduğu için bu oranın gerçekte % 25 gibi olduğu düşünülmektedir. Klasik tarımsal faaliyetlerden teknolojik gelişmelerin neden olduğu daha karmaşık üretim tekniklerine geçişle birlikte, tarım sektöründe iş kazaları ve meslek hastalıkları sayısında artışlar meydana gelmiştir. 2019 SGK verilerine göre ise 2.758 kişi kaza geçirmiş, 18 kişi vefat etmiş, 4 kişi meslek hastalığına yakalanmıştır. NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) kodlarına göre de tarımsal faaliyet alanında bulunan birçok iş "Tehlikeli" ya da "Çok Tehlikeli" sınıfta yer almaktadır. Tarımsal faaliyetlerde yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıkları sayıları, maden ve inşaat iş kolu ile birlikte ilk sıralarda yer almaktadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası ile iş sağlığı ve iş güvenliği konusunda her sektörde başlatılan çalışmalar tarım sektöründe de başlatılmış ve olumlu sonuçlar görülmeye başlanmıştır. Ancak, tarımsal faaliyetler için yapılacak iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında olumlu sonuçların alınabilmesi için, diğer sektörler göre biraz daha fazla zamana ihtiyaç vardır. Çünkü tarımsal üretimde birçok farklı faaliyet yapılmaktadır ve yapılan her bir faaliyet farklı riskleri barındırmaktadır. Bu yüzden farklı iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine gerek duyulan birçok konu aynı paydada bir araya gelmektedir. Tarım sektöründe üretimin devam edebilmesi için varolan risklerin en aza indirilerek çalışanın güvenliğini sağlamak gerekmektedir. Bunun için de üreticinin eğitilmesi yani bilinçlendirilmesi ve bir güvenlik kültürüne sahip olması gerekmektedir. Ancak bu konuda gerek AB gerekse ülkemizde çok somut adımlar atılamamıştır. Bu konuda üniversitelerin tarım ile ilişkili bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği dersine ek olarak tarımsal iş sağlığı ve güvenliği dersi de okutularak bu soruna çözüm bulma konusunda katkı sağlanabilir.

Abstract

According to TUIK's 2020 values, the average number of people employed in agriculture is 3.327.000 people, and the share of agriculture in general employment is 13.786% on average. However, since the rate of unregistered work in this sector is higher than in other sectors, this rate is actually thought to be 25%. With the transition from classical agricultural activities to more complex production techniques caused by technological developments, there has

© 2021 The Author(s).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non-Commercial-No Derivatives License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium provided the original work is properly cited and is not altered, transformed, or built upon in any way.

been an increase in the number of work accidents and occupational diseases in the agricultural sector. According to 2019 SGK data, 2,758 people had an accident, 18 people died, and 4 people got occupational diseases. According to NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) codes, many jobs in the field of agricultural activity are in the "Dangerous" or "Very Dangerous" class. The number of work accidents and occupational diseases in agricultural activities is in the first place together with the mining and construction business. With the Law No. 6331 on Occupational Health and Safety, studies on occupational health and safety have been initiated in every sector, and positive results have begun to be seen in the agricultural sector. However, in order to obtain positive results in the occupational health and safety studies to be carried out for agricultural activities, a little more time is needed compared to other sectors. Because many different activities are carried out in agricultural production and each activity carries different risks. Therefore, many issues that require different occupational health and safety measures come together on the same denominator. In order to continue production in the agricultural sector, it is necessary to ensure the safety of the employees by minimizing the existing risks. In this context, the producer should be trained, that is, awareness should be raised and he should have a safety culture. However, no concrete steps have been taken in this regard, either in the EU or in our country. In this regard, in addition to the occupational health and safety course in the departments of the universities related to agriculture, the agricultural occupational health and safety course can also be taught to contribute to finding a solution to this problem.

Giriş

İş sağlığı ve güvenliği sürekli gelişen ve gelişirken de günün koşullarına göre değişen yapısı ile toplumun her zaman gündemindedir. Özellikle küreselleşmenin bir sonucu olarak, sanayileşmeyle birlikte gelen iş güvenliği sorunları gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru transfer edilmeye başlamıştır. Gelişmekte olan ülkelerde ise tarımla uğraşan kırsal kesimden kentlere göç eden ve genellikle eğitim seviyesi düşük olan insanların sanayi işlerine adapte olamamaları, yetersiz iş denetimi, işverenlerin konuya yeterince önem vermemeleri, uygun olmayan çalışma koşulları, yasalardaki boşluklar ve yetersizlikler gibi birçok nedenden ötürü iş kazaları ve meslek hastalıklarının sayısı her geçen gün artış göstermektedir. Bu çalışmada amaç, güncel veriler doğrultusunda ülkemizin Tarımsal İş Güvenliği alanında varolan bazı sorunları incelemek ve konu ile ilgilenenleri bilgi veya fikir sahibi yapmaktır.

Ülkemizin 2020 yılı içinde iş kazaları ve meslek hastalıklarındaki durumunu, 5510 Sayılı Kanun'un 4-1/a ve b maddeleri kapsamında incelediğimizde, iş kazası geçirenlerin sayısının 423.610 kişi, vefat edenlerin sayısının 1150 kişi, meslek hastalığına yakalananların sayısının ise 1088 kişi olduğu görülmüştür (Anonim-a, 2020). Bilindiği üzere, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 63. Maddesine göre, günlük çalışma süresi 7,5 saat, haftalık çalışma süresi 45 saat, haftalık çalışma gün sayısı ise altı gündür (Anonim, 2003). SSK işlemlerinde bir ay 30 gün olarak dikkate alınmakta, dolayısıyla aylık çalışma süresi 225 saat, yıllık çalışma süresi 21.700 saat, çalışılan gün sayısı ise 360 gün olarak hesaplanmaktadır. 2020 yılında yaşanan kaza sayısını çalışma gününe böldüğümüzde, bir günde ülkemizde kayıtlara geçmiş kaza geçiren kişi sayısının 1176 kişi olduğu, vefat eden kişi sayısının ortalama 3 kişi olduğu ve meslek hastalığına yakalanan kişi sayısının da yine ortalama 3 kişi olduğu görülecektir. Covid-19 salgını nedeniyle yaşanan sokağa çıkma yasakları sonucu, çalışılmayan günlerin bu hesaplama katılmadığı düşünülürse, gün başına düşen kaza geçiren kişi sayısı gerçekten ürkütücüdür. Ancak, bu rakamların tam olarak gerçeği yansıtmadığı da bilinmelidir. Çünkü işyeri sağlık birimlerinde çözümlenen veya çözümlenemeyen iş kazalarının olası teftiş çekinceleri nedeniyle SGK'ya yansıtılmaması ve kayıtlı işçilere SGK dışı özel sağlık kuruluşlarında bildirimsiz müdahalelerinin yapılması dikkate alındığında, iş kazalarına ait gerçek değerleri bilebilmek oldukça zordur.

Tarım, her ülke ekonomisi içinde özel yeri olan ve stratejik öneme sahip bir alandır. Yaşadığımız Covid-19 salgını süresince görülmüştür ki, ülkelerin tarımsal hammaddelerini ve onların mamullerini, kendilerine yetecek şekilde üretebilmeleri ve ülkeyi idare edenlerin

ulusal çıkarlarımızı ön planda tutan bir tarım politikası hazırlamaları gerekmektedir. Bu politika, ülkenin menfaati için geliştirilmesi ve güncellenmesi haricindeki müdahalelere imkân verilmeksizin,

- Tarım ürünlerinin uzun vadeli üretim planlamasını yapmak,
- Tarım kesimindeki üretim faktörlerinden en doğru ve rantabl şekilde yararlanmak,
- Geçimini sağlayan üreticinin kalkınması için her türlü çözüm yollarını aramak,
- Ülke ekonomisinin kalkınmasında tarımın katkısını arttıracak önlemler almak gibi ekonomik, sosyal veya teknik içerikli tüm tarımsal sorunları kapsamak durumundadır.

Tarımsal faaliyetler, çok geniş alanlarda, değişken iklim koşullarında, değişik tehlikeleri ve riskleri içeren makine, hayvan, bitki ve diğer ürünlerle yapılan işlerdir. 4857 sayılı İş Kanunu ile hangi işlerin tarımsal işler kapsamına gireceği belirlenmiştir. 4857 sayılı İş Kanunu m111./2b göre Tarımsal İş "Bitkisel-Hayvansal üretim ile yan kollarının ve Ormancılık-Balıkçılık kapsamında yapılan işler" olarak tanımlanmıştır (Anonim, 2003). NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) kodlarına göre de tarımsal faaliyet alanında bulunan birçok iş "Tehlikeli" ya da "Çok Tehlikeli" sınıfta yer almaktadır (Anonim-b, 2020). Sadece; dikim için bitki yetiştirilmesi, tütünün sınıflandırılması, balyalanması vb. hizmetler, orman yetiştirmek için fidan ve tohum üretimi gibi işler "Az tehlikeli" olarak kabul edilmektedir.

Bu çok tehlikeli sektörde istihdam edilen nüfus sayısı, Şubat-Kasım 2020 ayları arasındaki değerler incelendiğinde, ortalama 3.327.000 kişidir (Tablo 1). Tarımın genel istihdam içindeki payı ise ortalama %13.786'dır (Anonim-c, 2020). Bu rakamlar, sigortası olan kişilere ait değerlerdir. Halbuki, bu sektörde sigortasız olarak çalışan binlerce insanın olduğu bilinmektedir ve gerçek rakamın 6-7 milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir.

Türkiye'de 2020 yılında Tarımda İstihdam edilen nüfusun genel istihdam edilen nüfus içindeki payı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Türkiye'de 2020 yılında Tarımda İstihdam edilen nüfusun genel istihdam edilen nüfus içindeki payı

AYLAR	Türkiye'de İstihdam Edilen Kişi sayısı(x1000)	Tarımda İstihdam Edilen Kişi Sayısı(x1000)	Yüzde (%)
Şubat	26.753	3.403	12.70
Mart	26.133	3.483	13.32
Nisan	25.614	3.602	14.06
Mayıs	25.858	3.765	14.56
Haziran	26.531	3.873	14.59
Temmuz	27.263	3.898	14.23
Ağustos	27.554	3.926	14.24
Eylül	27.707	3.786	13.66
Ekim	27.447	3.628	13.21
Kasım	27.066	3.465	12.80
ORT.	26.793	3.465	13.78

Yaşanan ve etkileri hâlâ devam eden Covid-19 salgını nedeniyle uygulanan sokağa çıkma yasakları, mevsimlik işçilerin bir yerden başka bir yere gitmesine izin verilmediği dönemlerin olması ve gelecekte de bu tip olayların sıklıkla yaşanmaya başlayacağı söylentileri sebebiyle

üreticiler, insan işçiliğinin daha az, makine işçiliğinin ise daha çok olduğu üretim sistemlerine yönelmeye başlamışlardır.

Klasik tarımsal faaliyetlerden, teknolojik gelişmelerin neden olduğu daha karmaşık üretim tekniklerine geçişle birlikte, tarım sektöründe zaten artan iş kazaları ve meslek hastalıklarının, bu yönelim ile birlikte daha da fazlaşmasından endişe edilmektedir (Özçatalbaş ve Gürgen, 1998). Nitekim salgın sürecinde traktör sayısında bir önceki yıla göre %104 artış kaydedilmiştir (Anonim-d, 2020).

Üreticiler teknolojik gelişmelerin yarattığı karmaşıklık bir taraftan, işin doğası gereği, her türlü mevsimsel koşulda ve açık arazide fiziksel ve kimyasal tehlikeler ile de karşı karşıyadırlar. Tarımsal faaliyetlerin açık arazilerde ve şehir merkezlerine uzak bölgelerde gerçekleştiriliyor olması, çalışanların genel iş sağlığı ve güvenliği risklerini diğer sektörlerle göre daha da arttırmaktadır. Bu durum, özellikle acil bir durum olduğunda sağlık personeline veya merkezine ulaşılmasını zorlaştırmakta ve yaşanan kazaları daha ölümcül kılmaktadır (Günaydın ve ark., 2018).

Tarım çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği açısından arzulanan seviyeye gelememiş olmasının önündeki temel nedenler, hemen hemen tüm az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle benzerlikler göstermektedir. Bu benzerlikler şöyle özetlenebilir:

- Tarımda çalışanların çoğunlukla örgütsüz veya iyi çalışmayan örgütler nedeniyle ortak bir sesten yoksun olması,
- Bu sektörde çalışanların eğitim seviyelerinin yetersiz olması (yeni nesil daha eğitilmiş geliyor ama sayıları henüz az),
- Çalışan kadın ve çocuk işçi sayılarının diğer sektörlerle göre daha fazla olması,
- Çalışanlar arasında mevsimlik olanların veya yer değiştirme oranının yüksek olması (Orel ve ark., 2009).

Günümüzde yapılan tarımsal faaliyetlerde, her işte makinaların, hatta günümüz teknolojileriyle robot kullanılmaması /kullanılmaması nedeniyle insan faktörü ilk sırada yer almaktadır. Ancak çalışanın sağlığı ve can güvenliği ile ilgili yasal düzenlemeler, uygulamalar ve araştırmalar son derece sınırlı kalmıştır. 20/06/2012 tarihinde kabul edilen ve 30/06/2012 tarihinde 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile tarım sektörü hariç neredeyse her üretim sektöründe bir iyileştirme süreci yaşanırken, üvey evlat olarak görülen tarım sektöründe henüz ciddi bir iyileştirme maalesef olmamıştır. Sadece 14/03/2013 tarihinde o zamanki Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından bir genelge yayınlanmış, bu genelgede tarım işletmelerinde temel İSG kurallarına dikkat edilmesi ve özellikle risk analizi yaptırılarak işletmenin risk seviyesinin belirlenmesi istenmiştir. Ancak bunun neye çare olacağı belli değildir. Uygulamadaki en önemli eksikliklerden biri ise tarımda çalışanlara yönelik iş kanunlarının yetersiz olmasıdır. Çünkü bu alanda geçerli olan 4857 sayılı İş Kanunu (Anonim, 2003), 50’nin üzerinde işçinin bulunduğu tarım ve orman işlerinin yapıldığı işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği hükümlerini uygularken, 50 ve 50’den az işçi çalıştıran tarım işletmelerini bu kanunun kapsamı dışında bırakmıştır. Bu husus 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nda nispeten düzeltilmiş ve “Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapan yerler hariç bütün işletmelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun hükümlerinin uygulanacağına” karar verilmiştir. Yani, eğer tarım işletmesi bir aile işletmesi şeklindeyse (çalışanlar baba, eş, çocuklar vs. oluşmuşsa) bu işletme 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamı dışında

tutulurken, aile işletmesi olmayan bütün tarım işletmelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği hükümleri uygulanacaktır. Ancak ülkemizdeki tarım işletmelerinin %80'ninden fazlası aile işletmesi olduğundan bu işletmeler ne yazık ki 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamı dışındadır. Diğer taraftan, tarımda süresiz hizmet akdi ile çalışanları kapsayan 2925 sayılı "Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Yasası"(Anonim 1984) ile 2926 sayılı "Tarımda Kendi Ad ve Hesabına Çalışanları Yasası" ında (Anonim, 1997) da bazı eksiklikler söz konusudur. Bu eksikliklerden en önemlilerinden biri de yaşanan kazalarla ilgili her hangi bir bildirim yükümlülüğünün bulunmamasıdır (Taş, 2018) .

Tartışma

W.H. Heinrich'in (1931) geliştirdiği ve günümüzde de kabul gören Domino Etkisi teorisine göre hangi sektörde olursa olsun iş kazalarının ağırlıklı olarak %88'i **tehlikeli davranışlardan**, %10'u **tehlikeli durumlardan**, %2'si kaçınılmaz durumlardan (tabiat şartlarından) kaynaklanmaktadır. Yani burada asıl sorun, tarım çalışanlarının iş güvenliği ile ilgili davranışsal hatalarını düzeltmemeleridir. Bu sorunun da çözümü ancak "çalışanları kazadan beladan korumak için takip edilen kurallar, alışkanlıklar ve yöntemler bütünü" olarak adlandırılan Güvenlik Kültürü'nün öğretilmesiyle mümkün olacaktır. Güvenlik kültürünün kazandırılması ile tarım çalışanları:

- Tehlikeyi oluşmadan sezebilecek,
- Yaptığı veya yapacağı işlerdeki riskleri bilecek,
- Gereksiz yere risk almamayı öğrenecek,
- Tehlikeli davranışları terk edip güvenli davranışları alışkanlık haline getirecek,
- Sadece iş yerinde değil hayatın her alanında güvenliği bir yaşam kültürü hâline getirecektir.

Bu eğitimler Tarım ve Orman Bakanlığı'nın koordinasyonunda, Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ve üniversitelerin destek vereceği eğitim programlarıyla gerçekleştirilebilir. Verilecek eğitimler mümkünse yüz yüze olmalı, sosyal medya araçları ve ortamları etkin bir şekilde kullanılmalı ve kamu spotlarıyla toplum bilinçlendirilmelidir. Bu eğitimlere katılan ve başarı ile tamamlayan katılımcılara diğer üreticileri özendirmek ve eğitime teşvik etmek amacıyla sertifika verilmeli ve bu sertifikaların sahiplerine tarımsal desteklerden yararlanma konusunda öncelik tanınmalıdır.

Çiftçiye verilecek eğitimlerde aşağıdaki hususlara dikkat etmek faydalı olacaktır:

- Eğitimi veren kişinin konusunda yeterli derecede deneyimli ve bilgi sahibi olmalıdır.
- Verilen eğitimin tarımsal işlerde uygulanabilir olmasına önem verilmelidir. Bu konuda aşağıdaki maddelerde eğitimlerin verilmesi gerekir:
  - ✓ Tarımsal faaliyetlerde kullanılması gereken kişisel koruyucu donanımlar (KKD)
  - ✓ Tarımsal faaliyetlerde ortaya çıkabilecek acil durumlar, bunlara müdahale ve ilk yardım teknikleri (yangın, elektrik çarpması, sıcak çarpması, haşere sokması vs)
  - ✓ Tarımsal faaliyetlerin yapılmasında çok önemli role sahip tarım makinalarının tanıtımı, kurulumu, bakımı ve tehlikeleri
  - ✓ Taşıma faaliyetlerinde kullanılan araçlarda güvenli sürüş ve taşıma teknikleri
  - ✓ Hijyen
  - ✓ İş yeri düzeni

Ancak eğitimlerle kesin sonuç almak biraz zaman alacaktır. Burada devlet yasa koyucu ve düzenleyici olarak:

- Tarım çalışanlarının kayıt altına alınmasını sağlamalı,
- Tarım alet ve makinelerinin imalat aşamasında uygunluğunu denetlemeli,
- Tarım alet-makineleri satan bayilerin üreticiye bir makineyi satarken o makinenin nasıl çalıştığı, tehlikeleri, dikkat edilmesi gereken hususlar ve bakımı konularında üreticiye eğitim vermesini ve verdiği eğitimi belgelemesini istemeli,
- İl Tarım ve İlçe Tarım müdürlüklerinde çalışan ziraat mühendisleri, teknikerleri ve teknisyenleri görev alanlarında kontrol eden, bilgi veren ve yol gösteren olmalıdır.

İşverenlerin ise temel olarak:

- İş Sağlığı ve Güvenliği için yapacakları yatırımı gereksiz bir yatırım olarak görmemeleri,
- İşe girerken ve iş sırasında yapılması gereken sağlık kontrollerini düzenli olarak yaptırtması,
- Yapılan işe uygun bir Risk Değerlendirme çalışması yapması,
- Çalışanlarının öncelikle yapmış oldukları işler hakkında eğitim almalarını sağlayarak yapılan işten doğan tehlikeler hakkında bilgilendirme yapması,
- Çalışma ve dinlenme sürelerini makul bir şekilde ayarlaması,
- Bir işi birçok kişinin veya bir kişinin birçok işi yapmasını engellemesi,
- Genel koruma yapamıyorsa çalışanlarına yaptıkları işe uygun KKD vermesi,
- Hijyen konusuna dikkat etmesi,
- Yasaların kendisinden istediği sorumlulukları yerine getirmesi gerekmektedir.

Sonuç

Tüm AB üyeleri ve adayları için İSG bağlamında en önemli AB direktifi 89/391 olup, tüm işverenlerin risk değerlendirmesi yapmasını ve çalışanların bilgilendirilmesini zorunlu kılar. Tarım sektöründe çalışanların hastalık ve yaralanma oranları diğer sektörlerle karşılaştırıldığında çalışan sayısına göre yüksek olduğundan bu bilgilendirme ve risk analizi çalışmalarının yapılması çok önemlidir. Sarf edilen enerjiye ve masrafa rağmen sürekli mağdur olan çiftçinin, yaşam şartları iyileştirilmeli ve özellikle genç nüfusun tarımdan kaçışını önlemek için önlemler alınmalıdır. Var olan sorunlara bir de İSG kaynaklı sorunlar eklenirse, tarımsal üretimde çalışacak insan bulmakta zorlanmaya başlayabiliriz.

Gelecekte yaşanması kaçınılmaz olarak görülen en önemli sorunların içilebilir su ve güvenli gıda temini konusunda olacağı düşünüldüğünde, tarımsal üretimin devamlılığı açısından, tarım alanında çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konularında karşılaştıkları sorunları en aza indirmeye çalışmak ve çalışma koşullarını iyileştirmek için devlet, işveren ve tarım çalışanlarının bir araya gelerek sorunları karşılıklı anlayış ve hoşgörü çerçevesinde çözmesi büyük önem taşımaktadır. Bu konuda sivil toplum kuruluşlarına (STK) ve üniversitelere de görevler düşmektedir. Ancak bu konuda gerek AB gerekse ülkemizde çok somut adımlar atılmamıştır (Jacop ve ark. 2021). Üniversiteler olarak konu hakkında gerekli bilimsel araştırmalara ağırlık verilmeli ve durum tespitinden çok çözüm önerilerini içeren araştırmalara öncelik verilmeli ve çıkan sonuçların çiftçiye ulaşması sağlanmalıdır. Ayrıca üniversitelerin tarım ve hayvancılığı ilgilendiren bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği dersine ek olarak "Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği" konusunda genç ziraat mühendisi adaylarına bilgi verilmelidir.

Kaynakça

- Anonim. (1984). 2925 Sayılı "Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Yasası.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2925&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> E.T. 18. 08. 2021
- Anonim. (1997). 2926 sayılı "Tarımda Kendi Ad ve Hesabına Çalışanları Yasası
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4247&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> E.T. 18. 08. 2021
- Anonim. (2003). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4857&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> E.T. 21. 08. 2021
- Anonim-a. (2020) SGK 2019 Yılı İstatistikleri <http://www.sgk.gov.tr> E.T. 16.08.2021
- Anonim-b. (2020). TÜİK 2019 Yılı İstatistikleri, <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33657> E.T. 26. 08. 2021.
- Anonim -c (2020) NACE kodları sorgulama <https://uyg.sgk.gov.tr/KurumTescil4c/index.jsp?sayfa=NaceKoduBilgisi&Tab=0> E.T. 16. 08. 2021
- Anonim -d (2020) <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111&dil=1> E.T.16.08.2020
- Günaydın, D., Vatansver, Ç., Aktuna, A. (2018). İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 20(3), 47-74 s.
- Heinrich H.W. (1931), Industrial Accident Prevention: A Scientific Approach. McGraw-Hill. (<https://calismaortami.fisek.org.tr/icerik/guvensiz-davranislardan-kaynaklanan-is-kazalarinin-duzeltici-ve-onleyici-faaliyeti-nedir/E.T:26.09.2021>)
- Jacop, M.C.Holte, K.A., Sikkeland, I.J., Hilt, B., Santa, D., Lundgvist, P.(2021) Occupational health and safety in agriculture – a brief report on organization, legislation and support in selected European countries. Annals of Ann Agric Environ Med. doi: 10.26444/aaem/140197
- Orel, O., Gölbaşı, M., Eminoğlu, B, M., Acar, A, İ., Öztürk, R. (2009). Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği. 15. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, s:413-423, Konya.
- Özçatalbaş, O., Gürgen, Y., (1998). Tarımsal Yayım ve Haberleşme. Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü. Baki Kitabevi, ISBN: 975-72024-02- 3, Adana.
- Taş, B. (2018) .Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği, DORA Basım-Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Extended Abstract

Especially due to globalization, the dangers of industrialization have begun to be transferred from developed countries to developing countries. Four hundred twenty-three thousand six hundred ten people, the number of those who died was 1150, and the number of those with occupational diseases was 1088. When we divide the number of accidents experienced in 2020 by working days, the number of accidents recorded in our country in one day is 1176 ($423610/360 = 1176$), the number of people who died in 3 people on average ($1150/360 = 3.19$) and the number of people with occupational disease It will be seen that there are three people on average ($1088/360 = 3.02$). However, it should be noted that these numbers do not fully reflect the truth because it is quite possible to know the "real" picture of occupational accidents,

considering that the work accidents resolved in the workplace health units are not reflected in the SSI, and the accidents that are not reflected by the enterprises due to possible inspection reservations, and the unannounced intervention of registered workers in official or private health institutions other than SSI. It isn't easy.

With the Labor Law numbered 4857, it has been determined which jobs will be covered by agricultural works. The works performed within the scope of herbal and animal production and its side branches and forestry and fishing are defined as agricultural work (4857 numbered Labor Law m111./2b.) (Anonymous, 2020). According to the codes of NACE (No-menclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne), many jobs in the agricultural field are classified as "Dangerous" or "Very Dangerous". Services such as the production of saplings and seeds to grow forests are considered as "less dangerous." When the population working in this hazardous sector between February and November 2020 is examined, the average number of people employed in agriculture is 26 793 million people. The average number of people is 3 327 million people. The share of agriculture in general employment is 13.786% on average. Producers are faced with physical and chemical hazards in all kinds of seasonal conditions and open lands due to the complexity created by technological developments. This situation makes it difficult for them to reach healthcare personnel in an emergency and makes the accidents more deadly. The main reasons for not reaching a sufficient level in terms of network and security show similarities in almost all underdeveloped and developing countries. Some of the main reasons for agricultural workers not to reach a sufficient level in terms of occupational health and safety are as follows:

- Lack of a common voice for agricultural workers due to unorganized or poorly functioning organizations,
- Insufficient education levels,
- Majority of women and child workers,
- Reasons such as seasonal employees or a high relocation rate can be counted.

While the Labor Law numbered 4857 enforces the provisions on occupational health and safety in the agricultural and forestry businesses with more than 50 workers, it has excluded the agricultural enterprises employing less than 50 and 50 workers from the scope of this law. This issue has been relatively corrected in the Occupational Health and Safety Law No. 6331, and it has been decided that the provisions of the Occupational Health and Safety Law will be applied in all enterprises except the places that produce goods and services on their own behalf and on their behalf without employing employees. In other words, if the agricultural enterprise is in the form of a family business (if the employees are father, wife, children, etc.), this enterprise is excluded from the scope of the Occupational Health and Safety Law No.6331, while the provisions of Occupational Health and Safety will be applied in all agricultural enterprises that are not family businesses. However, since more than 80% of the agricultural enterprises in our country are family businesses, unfortunately, these enterprises are outside the scope of the Occupational Health and Safety Law No. 6331. On the other hand, there are some deficiencies in the "Agricultural Workers Social Insurance Law" numbered 2925 and the "Law on Self-Employed Workers in Agriculture" numbered 2926, which covers employees

with a permanent service contract in agriculture. Both laws do not have any notification obligation regarding occupational safety and accidents.

Researches have shown that, regardless of the industry, 88% of occupational accidents are mainly caused by dangerous behaviors, 10% by dangerous situations, and 2% by unavoidable situations. The main problem here is to correct the behavioral errors of agricultural workers regarding job security. This will only be possible by teaching the "Safety Culture," which is called "the set of rules, habits, and methods followed to protect employees from accidents."

The employers basically:

- Not seeing the investment they will make for Occupational Health and Safety as an unnecessary investment,
- Having regular health checks done while entering and working,
- Conducting a Risk Assessment study appropriate to the work done,
- Informing its employees about the dangers arising from work done by ensuring that they receive training about the jobs they have done first,
- Set the working and rest periods reasonably,
- Preventing many people from doing the same job or person from doing many jobs.
- If he/she cannot perform general protection, giving appropriate PPE to his / her employees,
- Paying attention to the issue of hygiene
- He/she must fulfill the responsibilities required by the laws.

To minimize the problems faced by workers in the field of occupational health and safety and improve working conditions, the government, employers, and agricultural workers need to come together and solve the problems within the framework of mutual understanding and tolerance. Non-governmental organizations (NGOs) also have duties in this regard. **Çalışma Beyanı**

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi bir çıkar sağlanmamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.